„ЗАСТАВА“ излази редовно: **средом, петком и недељом** на целом табаку, **уторником** на по табака.

Цена је за Аустро-Угарску:
на 1 месец . . . . . 1 ф. 20 н.
на четврт године . . . . . 3 ф. 50 н.
За Србију:
на четврт год. 8 дин., на по год. 16 дин.

Народни бројеви од петка, нарочито за шире народне кругове уређени, могу засебно да се претплате, а цена им је:
на 1 месец . . . . . 25 нов.
на четврт године . . . . . 75 нов.

ЗАСТАВА.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ РАДИКАЛНЕ СТРАНКЕ.

За **ОГЛАСЕ** плаћа се од сваке врсте 6 нов оваких ситних слова, а за жиг се плаћа 30 новч. сваки пут.
За „**Приповлано**“ плаћа се 20 н. од врсте.

ДОПИСИ шаљу се уредништву а претплата и огласи администрацији „**ЗАСТАВЕ.**“

Уредништво и администрација „Заставе„ налази се у кући г. Ст. Јефтића, главна улица.

НЕПЛАЋЕНА ПИСМА не примају се.

РУКОПИСЕ не враћамо.

Поједини бројеви стају 10 новч.

БРОЈ 195. У НОВОМ САДУ У НЕДЕЉУ 29. ДЕЦЕМБРА 1896. **ГОДИНА XXXI.**

За неколико дана навршује се *тридесет прва* година „Заставина“ живота, које је она у љутој борби за народна права провела.

У нову годину ступа „Застава“ новом вољом и новом снагом и развиће најживљи рад да народну ствар до победе доведе а душманске стреле и нападаје одбије. И у тој борби неће штедети никога, као што то ни до сада није чинила, за те су се и подигли сви непријатељи и лажни пријатељи народни да јој опстанак ноткопају.

Но зли умишљаји им неће се остварити, и „Застава“ очекује да се српски народ још боље око ње окупи и чврсто је подржи, да се поносно виј на бедему народне одбране.

Тога ради позивамо и молимо све народне пријатеље да се свестрано заузму да у новој години што боље прошире круг „Заставиних“ пријатеља, присталица и претплатника, а ми смо се постарали да у новој години „Застава“ извештајима и брзојавима још боље, брже и свестраније буде извештена о светским и народним догађајима.

Но да би то у стању била, то је управа српске народне радикалне странке, у чије је руке прешло власништво „Заставе“ решила, да у новој години укине сваку вересију, која је до сада подгризала опстанак листа, зато се позивају сви дужници да у најкраћем року и исплате свој дуг и обнове своју претплату, јер на вересију **НИКОМ** лист слати нећемо!

ШТА ТО ЗНАЧИ?

Пре буре на мору, појављују се неке тице: које својим немирним летењем и кружењем наговешћују у напред, да ће доћи до буре, и морнари тачно познају ове предзнаке непогоде.

Тако је било у последњим годинама и у Србији. Кадгод је онде било трзавица, заплета, државних удара, кадгод су се усљед тога подизали вали народног негодовања, — увек су се пре тога показивали у напред знаци, који су ван државних граница као оне тице злослутице наговештавали да ће у Србији доћи до какви потреса.

И сада од неког доба све се више ближио српској граници бивши краљ Милан, све се дуже бавио у близини Србије, долазио у додир са разним особама, и час по се појављивала вест, да ће бив. краљ *Милан* отићи у Београд, а у исто време се и о бив. краљици *Наталији* час казивало да долази у Београд, час опет да неће доћи, и да јој у томе смета Милан, који је једнако о свом доласку у Београд протуривао вести. Било је и таки вести, да ће краљ-отац дочекати краљицу-матер у Бечу, одакле ће заједно у Београд, као помирени родитељи да потпомогну женидбене планове свога сина, коме је несретно породично стање његових родитеља јако сметало у томе.

Истину ухватити у тим разним и често супротним вестима врло је тешко, када се узме на ум, какву је улогу играо у државном животу Србије у последњим годинама тренутни ћеф или каприс, који је помутио сваку комбинацију и сваки редовни и правилни развитак.

Ствар се у томе свршила да је пре неки дан стигао бив. краљ Милан у Београд, — но пре но што се кренуо на тај пут конферисао је у Бечу читав сахат са *Голуховским* аустријским министром спољашњих послова.

Шта то значи?

Јесу ли то предзнаци нових скокова, нових трзавица, нове буре у Србији?

Кад ово посмотримо, па к томе узмемо на око оно последње несрпско држање бив. краља Милана, којим је српску мисао, мисао свог претходника кнеза мученика Михајла, назвао таштином варком, па још додамо оно неочекивано, непромишљено, неупутно и по српску мисао дубоко увредно одликовање Калајево, које се одликовање има приписати свакако упливу Миланову, — онда зла слутња мора да обузме свако српско срце од доласка Милановог у Београд.

Истина из Београда се јавља, да је његова посета сасвим приватне природе, но другчије се пише из Беча и Пеште.

Зло се пише добра бити неће!

Али зашто су била потребна разна састајања са најпрононсиранијим политичким личностима, пре путовања у Београд, када је београдски боравак краља оца сасвим приватног карактера?

Шта то значи?

Тврде да се ради о женидби краља Александра са једном аустријском принцесом, блиском рођаком Фрање Јосифа.

Том женидбом очекује се у Бечу, да ће се постићи зближење Србије Аустро-Угарској, и тиме тројном савезу. Аустро-Угарска нарочито рачуна на то, да ће у својој усамљености, наћи на истоку новог савезника, који ће стално везе одржавати и тиме интересе монархије на европском истоку потпомагати или им бар сметње уклањати.

Шта то значи? Ту морамо да станемо, јер се интереси Аустро-Угарске најоштрије косе са интересима целога Српства, које треба Србија да заступа или не треба ни да постоји.

Овде се пред нами и само истиче питање Босне и Херцеговине.

Како се даља судбина тих двеју српских покрајина, без којих српство нема будућности ни опстанка, даје у склад довести са сталним свезама монархије наше са Србијом а у прилог интересне сфере Аустрије на истоку?

На то има само један одговор: Балкан балканским народима, — нек у мираз краљу Александру поред аустријске принцезе даду Босну — па мирна Босна!

А Калајев орден?

Зло се пише, добро бити неће!

△

Нови Сад, 28. децембра.

Кога тужиш кадију, коме тужиш кадији. Из Беча брзојављају, да је меморандум, који су у Бечу предале српске црквено-школске општине из Босне и Херцеговине, послат сарајевској земаљској власти да она изрече своје мишљење о њему, и да ће се ускоро молиоцима доставити решење на исти.

У напред се може знати, како ће изгледати то мишљење, оне власти, која је управо свему крива против које је и наперен меморандум.

Политичке новости.

Угарска. Земаљски сабор ће после ферија, у идући понедељак, да продужи своје мериторно деловање, када ће да дође на дневни ред увођење јевтине соли за марву, као и више извештаја, комисије за закључне рачуне и одбора за комуникацију о концесијонисању више вицинералних железница.

— Вести о министарским кризама у кабинету Банфијеву једнако се множе. Сад се јавља, да ће министар *унутрашњих* послова Д. *Перцел*, да даде оставку и да се повуче са политичког поља. Кажу, да овај министар за то хоће да одступи, што се расрдио на Банфија још приликом избора, кад је овај као паша неки раширио се на све стране, те заповедао шта ће да се ради, тако, да је тада Перцел, као министар унутрашњих послова са скрштеним рукама морао да гледа шта ради и наређује паша Банфи. Како дакле јављају исти листови, одступању Перцелову, није узрок његова нервозност, него Банфијево разметање.

— Један мађарски лист јавља, да и министар a latere барон *Јожика* мисли да одступи, што је он већ пре дужег времена хтео да учини, али га је од тог одговорио Банфи. Сад пак, вели тај лист, Јожика се одлучио за то, да одступи, што ће се скорим и догодити.

— Из Беча јављају, да је шеф дворске канцеларије Стеван *Папаји*, у прошлу среду у вече *умро*.

— За наследника покојном шефу дворске канцеларије у Бечу, *Стевану Папајиу*, спомињу се у првом реду: Гроф Бела *Цираки* и председник будимпештанске краљевске табле, Александар *Вертеши*. Како по мишљењу неких мађарских листова Бела *Цираки* ужива неко особито поверење владарево, то се мисли, да ће по свој прилици он заузети бивше место покојниково.

— Пре избора за земаљски сабор, владини листови су утеривали сваком могућом приликом у лаж опозиционе листове, који су говорили о томе, да је Банфијева влада већ унапред обећала, да ће пристати на то са својом странком да се *квота* повиси на 35%. Сад ти исти листови, на такове вести ћуте, те нит' роморе нит' говоре. Шта више ћуте и онда,

ПОДЛИСТАК

НАШ БОЖИЋНИ ДОДАТАК.

Rákosi Viktor.

Почетком децембра састанем се са својим лечником, који ме запита:

— Имаш ли још онај твој магарећи кашаљ?

— У полак.

— Како то?

— Кашаљ је нестао, магарац је остао.

Он се ниј' смејао. Како је накривио докторску шубару, не смеје се више.

— Хајд самном, — каже он.

— Куда?

— Да те прегледам.

— Добро,

Одосмо горе. Он поче да размеће разне лечничке инструменте за прегледање цигерице. И моја цигерица скоро да се понесе због оног незграпног апарата, којим је наумио да је нападне.

И кад је мој пријашко, доктор, добра по сахата лупкао и прислушкивао по мени, рећи ће:

— Мој пријатељу, твоја цигерица није најчистија.

— Кажи само, кажи да је прљава.

— Пештанска клима, баш ће те убити!

— Па шта да радим?

— Иди у Кајасо-Сент-Пал.

— Куда?

— У мађарски Арко.

— Дакле у Јас-Арко-Салаш?

— Не, у Кајасо-Сент-Пал. То је мађарски Арко.

— Добро, добро, знам ја већ то *мађарско*, мађарски Селтерс, мађарски Глајхенберг, мађарски Зола, мађарски Марк Твен . . .

— Али сасвим ти озбиљно кажем, да овај изванредни Сент Пал има талијанску климу Мађарске.

— Са палмама и поморанџама?

— Не, ал са севера чува га брег од хладних ветрова, а са југа — а то је најпосле најглавније — ништа га не брани од топлих ветрова.

— Па добро, покушаћу.

II.

Доктор је већ известио свог пријатеља у Сент-Палу, да ће један целебритет мађарске литературе, стићи онамо, да своју начету цигерицу од силног рада, опет у ред доведе. Лепо је од њега, што је прећутао онај компромитљиви кашаљ.

Књижевник и пацијент! То је упалило у Сент-Палу, и могу слободно рећи, да су ме врло лепо и апсолутно нешаблонски дочекали. Нити је ту било ватрогасно друштво, нити девојчица обучених у бело рухо. Изишао је један господин, а другог господина, који се закаснио, сретнемо и повеземо га кући. Први се господин преставио као власник и издавалац листа „Народно право и околина“, а други господин као одговорни уредник „Народног права и околине.“

При крају алеје, која је скоро по миље се отегла, а код првих кућа сретнемо неког господина где гаца по блату дуж железничке станице.

— Видиш — рећи ће власник уреднику — да је добро што смо изишли, и овај је обешењак то исто хтео.

Одмах сам дознао, да је овај „обешењак“ власник и уредник противничког листа „Народног права“ (без околине) оличен у једној и истој особи.

У вароши ме очекиваху са страшним љубопитством; сасвим се видело, да су од мене очекивали, да ћу Бог те пита шта радити. Ја пак с почетка нисам ништа друго чинио, до, што сам се врло много шетао по чистом ваздуху а у вече рано у своју постељу легао, а дуго време да ме убије скоро.

„Народно право и околина“ оставише ме неко време овако задовољна, али кад сам почео да посећујем неке сроднике, мог лечника, дође ти и до неких дипломатских мешања.

— Пријатељу, ти не знаш овдашње прилике, немој све по својој памети да радиш, — рећи ће власник и издавалац.

— А зашто? Јесам ли ја какву глупост учинио?

— Ти си госпођу Богатиу скоро трипут посетио, породицу Бузаш двапут, а многе друге ни један једити пут . . .

— Но, па?

— Тиме си ти госпођу Богати изнео на глас, а тако исто и Катицу Бузаш.

— Ама шта лупаш којешта?

— Тако је. Ја ти препоручујем, ослони се на мене.

— Марим ја!

Од то доба узе ме „Народно право и околина“ под своје, и ја ни једне једите посете нисам више учинио из своје рођене побуде.

После недељу дана, уђе у моју собу један господин, и преставн се као уредник и власник листа „Народно право“ (без околине). (Аха, „обешењак“!)

— Ја јако ценим ваш књижевни рад, рече он, и зато ме и видите, да сам дошао. Као што сте по свој прилици изволели видети, ја вам се нисам вешао о врат, као редакција „Народног права и околине.“ А сад ми је дужност била, да дођем, јер ваша књижевна репутација стоји на коцки.

— Моја репутација?

— Тако је.

— Говорите ви разговетније.

— Биће кратак. Зар ви не видите, да сте ви једноставно божићни додатак „Народном праву и околини“. Ништ више.

— Говорите ви још разговетније.

— Ево: „Народно право и околина“ вуче вас свугде по посетама, зар не? Зар не видите дакле да вас воде цигло по посетама претплатницима оног листа, а од мојих вас ни један једити још није видео.

— Није могуће.

— Па ипак је истина. Видите таким се сретствима служе код нас такмаци. Па они то и јавно трубе, да ће својим претплатницима

кад се поведе реч о томе, да ће квота не на 35 већ на 37% да се повиси. Ово ћутање владиних листова у овој ствари сведочи, да је Банфијева влада доиста се још пре избора погодила с Аустријским управницима у погледу повишавања квоте. А и нашто да сад троше речи и хартију, кад су избори већ прошли.

*

Србија. Из Београда јављају, да су српској влади стигле вести из *Скопља* о томе, да је скопљански валија лукавством и силом омогућио, да непотврђени Грк *митрополит Амврозије* држи на Божић литургију у тамошњој цркви св. Спаса. *Срби*, који ово хтедоше да спрече, напад нути су од *војске* и *жандармерије*, којом приликом су многи рањени. Да би се народ умирио, митрополит је удаљен из цркве, којом приликом га је народ грдио и за њим се камењем бацао. Раздраженост је у народу неописана. Бојати се врло озбиљних демонстрација.

— У прошли четвртак после подне походио је бив. краљ српски *Милан* аустро-угарског министра спољашњих послова *Голуховског* и разговарао је с њиме читав сахат. Тај дан пак у вече отпутовао је у Београд.

— Нови министар председник *Симић*, послао је српским дипломатским заступницима код страних дворова циркулар, у коме на првом месту изјављује, да је промена владе догодила се ли због унутрашњег стања у земљи, а за тим наставља овако:

„Познато је, да рок мандата посланика, који су сачињавали скупштину, на коју се Новаковићева влада ослањала, истиче концем децембра, те се онда морао потражити пут, да се стање у земљи на сталну основу постави. Па, пошто је, међутим, поникла министарска криза због једног са свим споредног питања, то је Њ. В. краљ нашао за умесно, да у смислу своје задане речи у прокламацији од 9. маја 1894. године повери управу земље једном таком кабинету, који му пружа највише гаранције, да своју краљевску реч што пре искупи. И тако је постао данашњи кабинет, који је састављен из половине чланова ван странака, и половине виђених чланова радикалне странке. У програму нове владе стоји као прво уставна реформа, под којом се не разуме само ревизија устава, него и доношење таквих органских закона, који из тог устава проистичу, и који имају у живот да се приведу. За све ово биће потребно по доста времена и мирноће духова. А за то време влада ће се трудити, да законито и не пристрасно управља и да побољшава земаљску администрацију, да ојача финансијску и обранбену снагу земље. У погледу на спољну политику владин ће задатак бити да се свима силама одржава најбоље везе, нарочито да одржава братско традиционалне свезе са Русијом и суседно пријатељске са Аустро-Угаском, и да избегава све што би се косило с познатом жељом Европе за очување општег мира. А у накнаду за то влада се нада, да ће велесиле водити рачуна о легитимним националним и економним интересима Србије. За извршење тога програма влади је осигурана помоћ најјаче странке у земљи, а нада се, да ће је у томе потпомоћи и сви остали просвећени патриоти и представници других мишљења и странака.“

*

Русија. Руски заступник у Копенхагну, гроф *Муравјев*, стигао је у Петроград. Неки листови тврде, да ће он да дође на место пок. *Лобанова*. Други опет тврде, да ће Шишкин доћи на место Лобановљево, а Муравјев на место Шишкиново. Муравјева сматрају као особитог пријатеља Француске и Данијe.

*

Бугарска. Радослављев лист »Народна права“ пише, да цар руски још није одговорио кнезу и собрању на онај брзојав, којим су ови цару честитали имендан. Опозиција бугарска према томе мисли, да цар руски није задовољан с Бугарима.

*

Турска. Енглески лист „Тајмс“ извештава, да је руски посланик у Цариграду *Нелидов*, још 11. (23.) децембра о. г. поднео турској влади *изјаву*, у којој прети, да ће у случају, да турска влада повреди, права турских веритеља, силе да захтевају, да се уведе финансијска комисија, као што је то предвиђено у берлинском уговору број 18. То би значило да се Турска ставља под старатељство, што би био почетак ликвидације њене, која не би била само финансијилне природе, него би се прострла и на важне политичке области. Ова нота, веле, значи, да је ситуација врло озбиљна, јер је велико питање, да ли би Турска, и крај најбоље воље своје, кадра била у свом трајавом материјалном стању, да задовољи своје верioце. Изгледа, да је овај захтев само изговор, под којим се намерава краја да учини садашњем несносном стању под туторством европских сила. По свом изгледу, да је дошао час, да се изврше над турском важне ствари, или што но реч, да смо на прагу врло важних политичких догађаја.

— Са *Крита* и опет стижу узнемирујуће вести. Тамо су и Турци и Хришћани врло незадовољни, тако, да нико већ више не верује, да ће се још дуго моћи у миру да живи.

— Бугари из *скопљанске* митрополије брзојавно су се обратили на великог везира и у том свом брзојаву веле, да је мало Грка у епархији а тако исто и Кузо-Влаха; *Срби* су пак, веле, све сами досељеници. *Српске асирације с пољa вештачки потпомажу*. Према томе би, веле, именовање Србина за митрополита било сасвим бесправно, проузрочило би незадовољство у епархији и створило би у будућности неиријатности турској влади. И остали Бугари из епархије обратили су се у овом смислу на великог везира. Све лепше од „браће“ Бугара.

СЕТИМО СЕ НАШЕГ НАРОДНОГ МЕЗИМЧЕТА.

При крају старе године треба да се сетимо и нашег народног мезимчета.

Пред нама је 15-годишњи извештај дра *Лазе Станојевића* председника и начеоника „друштва за српско народно позориште“, који је пун врло занимљивих података, но најзначајније је оно место где се показује немар нашег света, и из којег се види да још много недодирнутог извора има, из којег би се опстанак нашег позоришта сјајно обезбедити могао.

То место које јасно указује шта није учињено и шта би требало чинити гласи овако:

Фактично стање *позоришног фонда* било је 1881. год. 20.805 фор. 70 новч, а 1. маја 1896 г. 48.957 фор. 73 новч., према томе порастао је за то време позор. фонд са 28.152 фор. 03 н., осим гардеробе и другог позор. прибора и осим куће у Араду и земље у Сенти, што још не уживамо.

За то време исплаћен је остатак дуга од 5000 фор. за позор. зграду, и најпосле враћено је 3600 фор. „Матици Српској“ што је позориште било дужно.

На хипотекарном *зајму* има позориште до 1. маја 1896. год. 25.350 фор.

Чланова „друштва за српско народно позоришта“ било је 1881. г. 291, а данас их има 434, прирасло је за 12 година 143 члана.

Због неплаћања брисано је до сад 44 члана, на којима је изгубљено капитала 2187 фор. 60 новч. а камате 747 ф. 02 н., свега 29 4 фор. 62 новч.

И међу данашњим члановима има их много, које би требало брисати, јер не одговарају својим обвезама, а таквих је 67 на броју, што репрезентује капитал од 3600 фор., на који су само камате дужни 970 ф. 43 н., — а то чини свега 4570 фор. 43 н.

Оба губитка заједно износили би 7505 фор. 05 новч.

И тако ако почнемо строго поступати, те свакога брисати, ко свој принос није на време платио, заједно са онима, код којих нема ни изгледа да ће икада платити, а то су већином чланови ван Новог Сада, онда не само да ће нас из године у годину бити све то мање место више, него можемо лако доживети и то, да ће цела готово скупштина бити од самих Новосађана, кад буде ванських чланова још мање било.

Кад добијемо извештаје: Матичине и позоришне, мало нас је што их пажљиво прелистамо, још мање нас је што их озбиљно проучимо, а најмање нас је ил' управо рећи још нико до данас није се ни потрудио да сравни и изнесе упоредно слику оба ова наша завода у погледу броја чланова, те сам — и непозван, на то — тек из љубопитсва упоредио број позор. чланова са члановима матичиним, па држим, да ће и Вас занимати, да дознате, колики је број чланова у једном и у другом културно-просветном заводу нашем.

За 35 година откад постоји наше позориште уписало се дакле свега 434 члана, а то је просечно нешто мало више од 12 на годину; од тих је умрло до данас — колико је нама познато — 131, остају 303, од тих је брисано 3, остају 300, а од тих су 54 разне корпорације и то: 1 мајсторски цеј, 1 занатлијска задруга, 1. дилетантско позор. друштво, 2 учена друштва, 2 дистрикта, 3 читаонице, 4 певачка друштва, 6 новчаних завода, 15 црквених општина и 19 политичких општина. Од 54 корпорације одузму од 300 чланова, остају 246 живих личних чланова.

Да видимо, колико се које године уписало чланова у „друшто за српско народно позориште“:

1861. 19,	1873. 6,	1885. 3,
1862. 68,	1874. —,	1886. 4,
1863. 35,	1875. 1,	1887. 6,
1864. 16,	1876. —,	1888. 4.
1865. 8,	1877. —,	1889. 6,
1866. 26,	1878. 16,	1890. 6,
1867. 28,	1879. 19,	1891. 9,
1868. 6,	1880. 1,	1892. 18,
1869. 23,	1881. 9,	1893. 19,
1870. 7,	1882. 5,	1894. 17,
1871. 2,	1883. 7,	1895. 7,
1872 13,	1884. 8,	1896. 12,

Од 600 српских православних црквених општина у митрополији карловачкој има позоришних чланова само из 72, а 8 су општина ван ове митрополије, свега 80 општина. Између те 72 општине има их 5, којима су чланови изумрли или избрисани, те тако данас имају 67 општина своје позор. чланове; немају дакле ни једног члана њих 533 општине, а то ће рећи, једва тек свака 9-та општина има позоришног члана!

Жалосно! Ал' тако је. А хоће л' у опште — и ако, кад ће? — бити боље, то сам Бог свети зна!

43	општине	имају	по	1	члана	= 43,
11	„	„	„	2	„	= 22,
4	„	„	„	3	„	= 12,
4	„	„	„	4	„	= 16,
3	„	„	„	5	„	= 15,
2	„	„	„	6	„	= 12,
2	„	„	„	9	„	= 18,
3	„	„	„	10	„	= 30,
3	„	„	„	13	„	= 39,
2	„	„	„	20	„	= 40,
1	„	„	„	24	„	= 24,
1	„	„	„	44	„	= 44,
1	„	„	„	119	„	= 119,
80						434.

По гласу извештаја „Рад и именик“ Матице Српске за г. 1895. има Матица наша за 70-година откако постоји:

правих чланова	1267	— 434	умрло	= 833,
чланова са уплатом I. до IV. рате	548	— 130	„	= 418,
свега	1815	— 564	„	= 1251,

Од тих су свију 162 разне корпорације, остају 1089 живих личних чланова -- а то ће рећи ни *пуних 26 члана на годину, — док друге, млађе* словенске Матице имају бар толико хиљада чланова, колико Матица наша стотина броји.

Матичиних чланова има из 268 места без разлике на област.

Да је лепе среће — као што није — па да наше позориште има данас бар само онолико *сигурних* чланова, колико их има Матица не би морала већ сад зепсти у срцу за опстанак нашег позоришта. А овако?!

(Свршиће се.)

Вести из народа.

Пишу нам из **Аде**: „На глас да су наша браћа у Црној Гори и Србији страдала од поплаве и да им треба у помоћ притећи, склопио се овде одбор за скупљање прилога пострадалој браћи и свој је посао отпочео. Из поуздана извора дознали смо да се народ врло лепо одзива и већ је доста велика свота прикупљена. Тако Србине, покажи да брацки осећаш невољу своје пострадале браће. Када буде скупљање довршено бићемо слободни да вам доставимо имена прилагача.

— Пишу нам из **Новог Сада**. Други дан Божића давало је овде српско читаоничко друштво дилетантску представу *„Девојачку клетву“* од Љ. Петровића-Љубинка.

Овај мах избор комада служи на част пев. дружини, јер је узела комад из народног живота у Србији, који ће нас као Србе, више интересовати него друга која ствар провађена из туђег врта. Догађај се, као што је речено, дешава у унутрашњости Србије у једном селу близу вароши, а за време српско-турског рата 1876, 1877. год. Стеван Мргодић хоће да жени сина Јову. Јова неће да узме Ружу, ћерку богата кмета, коју му отац нуди, већ он хоће сироче Анђу, којој је задао реч, да ће је узети. Отац неће на то да пристане и хоће да се одрече сина. Јово одмах на то пристаје без икакве борбе и тиме гази заклетву задану Анђелији. Анђелија кад то чује куне Јову и то је „девојачка клетва“. Одмах за тим Јово хоће да иде у рат и при поласку иште опроштај од Анђе. Анђа у душевној борби не даје му опроштаја. Јово оде у рат и на брзо се пронесе глас да је погинуо. Ружа вереница Јове, на тај глас удаје се за Гвоздена, Грбића, болтацију. Наједанпут искрсне Јово и прича нам како је био рањен и све то приписује „девојачкој клетви“. Састаје се за тим с Анђом, и они се измирују, и узи-

---

као божићни поклон учинити лично познанство са једним славним књижевником.

Уз велику љутњу уредника „Народног права“ (без околине) почох се на сав глас смејати на читаву ову ствар.

— Ал неће они мене преварити. Сад ћу ја шкиза да изиграм.

III.

После неколико дана посети ме „Народно право и околина“. да би имао доброту учествовати у једној важној редакционој конференцији.

Сироти људи, били су бледи и тужни.

— Катастрофа!

— Шта је?

— „Народно право“ изиграло је адут против нас.

— И то?

— Ти треба да знаш. да „Народно право“ има неки вајни мајдан гранита и да је уредник и власник на основу тога и трговац надгробних крстова.

— Па шта, даље?

— И сад поче тиме, да ће онај, који се на по године претплати, после смрти добити гратис надгробни камен.

(Аха! Тиме сам имао ја паралисан бити!)

— Па?

— Па шта ћемо сад? Против тога мора се нешто чинити.

Уредник узе претећи пушку са зида.

— Моје су мисли за време лова најаче и оде.

— А моје су мисли најаче, кад сам са́м, рекох ја и ухватим за шешир.

— А моје мисли у опште ретко су јаке, рече власник на то.

Тако се растанемо.

Пред вече дојури власник као без душе мени и јави ми, да се уредник баш овај час вратио из лова са три дивља свинчета и једном идејом. Да дођем на договор.

Дивљи свињи у мађарском Арку! Ти су по свој прилици због страшног кашља овамо дошли.

— Ево свиња! — викну уредник, охоло показујући прстом на свиње где леже у дворишту пуном снега.

— А где је идеја?

— Овде! и лупи се по челу.

Уђосмо у собу. Идеја је наиме ово била; Три свинчета била су управо 600 кила тешка. Број претплатника „Народног права и околине“ износио је управо 200, и тако сваки претплатник добија као Божићни додатак — назвали га или албумом или календаром — три киле дивље свињетине за печење.

Одлично, ванредно! Мене су замолили да саставим прокламацију на публику.

Из прокламације, ово су администрациона извешћа:

Нашим читаоцима!

Данашњи Божитњи број нашег листа, вага, не узевши новине у рачун, три килограма.

Ми смо наиме данашњем броју нашег листа особит Божићни додатак приредили. А нисмо га толико ни приредили, колико смо га умотали. Овај се додатак састоји из три киле дивље свињетине за печење, које ће, сваки претплатник бар на четврт године, данас умотано примити.

Ове дивље свиње убио је наш штовани уредник листа у Сарвашкеру.

Рекламације ће се узимати у обзир, али рекламанте ћемо доцније једино питомом свињетином моћи задовољити.

(Ко држи да има право на кобасице има се засебно јавити.)

За нове претплатнике, најмање на по године, резервирали смо по метерценте дивљег свинчета.

Држимо, да својим претплатницима, нисмо могли лепши божитњи поклон учинити.

Управа:

„Народног Права и околине“.

IV.

Идеја је била особита и претплата је масама потекла. Али било је у њој и погрешке.

Од силне свињетине и многе халапљивости оболеше врло озбиљно скоро сви наши претплатници.

А како су сви озбиљно се разболели, то се сви претплатише на противнички лист „Народно Право (без околине), како би у случају смрти бар са надгробним споменником били осигурани.

Над „Народним Правом и околином“ отворен је конкурс.

Ја пак оздравих и одох кући.

мају се. А сад и отац Јовин пристаје. То је главни догађај, у који су осим поменутих лица уплетене још неке личности, А све то је и слика из народног живота“ како је рекао писац. Обичан догађај, али га је писац уметнички обрадио и може критику задовољити.

Што се тиче игре дилетаната, овом приликом учинио је свако са своје стране, да је представа врло лепо испала. Публика је задовољна била и расположила се, поглавито пак лепим певањем појединапа и певањем у збору, па онда играњем. Више пута су неки приказивачи били изазвани, а то је знак, да је новосадска публика, која иначе има доста озбиљан критички поглед на позоришне представе, лепо примила први пут представљану овде „Девојачку клетву“, како са стране уметничке, тако и са стране приказивачке

Крај онако доста слабог репертоара у народном позоришту можемо пожелети, да се „Девојачка клетва“ уврсти у репертоар. Особито ће добро доћи као недељна представа. Испуниће лепо празнину, које се примећује у комадима с певањем.

После представе била је игранка, која је весело текла, јер је овом приликом, као што то обично не бива, било много више играча, но играчица.

Ј.

Вести из места и са стране.

Читуља. Из Панчева нам брзојављају, да је онде јуче у суботу преминуо *Душан Лукић* бивши варошки сенатор, уважен грађанин и честит Србин. Лака му црна земља!

Забава занатлијске омладине. Срп. занатлијска омладина новосадска под управом свога коровође Д. Хруза приређује забаву с игранком у недељу 29. дец. (10. јан. 1897.) у дворани гостионице код „Царице Јелисавете“ а у корист своје благајне. На забави ће свирати војничка капела 70-те ц. и кр. пешач. пук. — Распоред забаве: 1. „Весела је Србадија-марш“, од Д. Хруза, свира војничка капела. 2. „Кад пролеће“, од Хорејшека, пева мешовити збор. 3. „Двори даворови“, од Јенка, пева мушки збор. 4. а) „Весело срце“, б) „Ружина смрт“ од Д. Хруза, женски дујет, певају гђце: З. Аћимовић и М. Крстић. 5. „Да л' то“, тенор-соло од Хочевара, пева Никола Керчевић. 6. „Вечерњи спјев“, од Хорејшека, пева мешовити збор. 7. „Мој поздрав“, фантазија од Д. Хруза, у флауту свира г. Хруза уз пратњу оркестра. 8. „Далматински шајкаш“, од Хајдриха, мушки дујет певају г.г. Н. Керчевић и Н. Величковић. „Богови силни“, од Јенка“, за мешовити збор удесио Д. Хруза. 10. „Српске народне песме“, свира војничка капела. — Други део: Игранка.

Одликован. *Емануило Драгон,* заменик управника свирачког збора у 70. регименти у Петроварадину стављен је на своју молбу и захтев у мир после службовања од 27 година и том приликом добија од цара и краља сребрни крст с круном за заслуге. Одликован ће бити данас у недељу пре подне на најсвечанији начин. Добро познати и у музичком свету признати музичар настаниће се у Новом Саду, где ће се бавити и на даље својом струком. Српско певачко читаоничко друштво ангажовало га је за свога ликовођу. Желимо му и у новим приликама много успеха!

Сремац, војник у Америци. „Слобода“ пише: „У идући понедељак обући ће војничко одело Сјед. Држава, млади Србин Милан Ђукић из Сурчина у Срему. Његова је жеља да се бави на мору. За кратко време учиће поморску дужност у Masry Island-у на U. S. Independence. Ово је први Србин војник ове републике“.

Путници. Петар Јозић и Мирко Матић који су пре неколико дана на Реци затворени због сумње да су агитатори против династије Обреновића, пуштени су на слободу, али су стављени били под полицајни надзор. Доцније их је полиција на обавештај из Пеште поново затворила. Узрок због чега су затворени чува се у тајности.

Рукоположен. Први дан Божића служио је бачки епископ Герман архијерејску литургију у алмашкој цркви на којој је рукоположио за ђакона свршеног богослова Милутина Григоријевића из Бегеча.

Круп, познати фабрикант топова и челичних оклопа, намерава купити у околини Витена простор од 100 хектара земље и ту подићи једну насеобину оних радника, који су у његовој фабрици ма којим узроком постали неспособни да зараде себи што им за живот треби.

Гимназијска омладина у Ср. Карловцима приређује бееду са игранком, на дан св. три Јерарха 30. јануара (11. фебруара) 1897. у гимназијској дворани (игранка ће бити у саборској дворани) у корисг сиромашним ученицима српске велике гимназије Карловачке. Добровољни прилози примају се са захвалношћу. Распоред: 1. Г. Лвовски: Херувимска песма, пева мешовитн лик гимназијски. 2. Рубинштајн: A moll (1. део) свира на гласовиру М. Јовановић VIII. 3. Мокрањац: Из моје домовине, I. рукотира из опере „Багдадски Калифа“ свира оркестар 5. *** Декламује Ђ. Жакић, VI. 6. Гума VIII., прати га на гласовиру М. Јовановић. 7. О. Славјанскова: „А из луга . . .“ соло, пева г. Д. Милошевић, богослов. 8. Верди: Арија из опере „Травијате“, свира оркестар. 9. Пец: Шетња по завичају, а) Молитва, б) Рибарева песма, пева мешовити лик гимн. 10. Андрејевић: „Српска зора“ марш, свира оркестар. Кором гимн. управљаће коровођа г. В. Боберић богослов а оркестром г. М. Недељковић, професор, који је и оркестарско комађе инструментовао. У оркестру су ови ученици: Прва виолина: а) Б. Јеремић V., Ј. Јовић III., б) Ј. Вученовић V., М. Хајдин VI.: друга виолина: М. Јаковљевић VI. Св. Петровић VII., К. Илић VII., Д. Стојановић VII.; виола: М. Георгијевић VI., чело: Ј. Марчетић VIII., контрабас: В. Плавшић VIII.; пиколо: В. Зима VIII., флаута Р. Марковић VI. II. део: Игранка.

Српска женска добротворна задруга у Вуковару приређује приликом отварања нове позоришне зграде на нову годину 1. (13.) јануара 1897. уз пријатељско суделовање српског певачког друштва „Јавор“ у свратишту „Гранд хотела“ забаву са игранком и позоришном претставом. Распоред: I. „Маркова сабља“, алегорија у два дела од Јована Ђорђевића. Народ Слике. 1. слика: Деспот Ђурађ Бранковић, са синовима Гргуром, Стеваном, ћерком Маром и турски цар Мурат II. 2. слика: Турски цар Мухамед и босански краљ Стеван Томашевић, турчење босанских великаша. 3. слика: Сеоба патријарха Арсенија Чарнојевића у аустријске земље. 4. слика: Борба Црногораца с Турцима под владиком Данилом. 5. слика: Таковски устанак 6. слика: Срби око гуслара. II. Игранка.

Забаву с игранком приређује великокикиндска српска омладина на нову годину у новозиданом Боновом позоришту. Распоред: 1. „Луда“ од Петефија, декламује г. М. Радујковић. 2. „Несуђени“, шаљива игра у 4 чина написао др. Милан Јовановић, наградила „Матица Српска“, редитељ г. Љ. Лотић. 3 Жива слика „Срби око гуслара“ приказују чланови српске омладине. II. део: Игранка.

Српска читаоница у Панчеву приређује својим члановима јавна предавања. Прво предавање држао је 8. децембра о. г. Мил. Мандровић привр. управитељ у тамошњој вишој девојачкој школи, а говорио је *о еманципацији и образовању наших женскиња.* У прошлу недељу по подне држао је Лука Поповић парох, друго предавање: *Тумачење наших српских народних обичаја о Божићу.*

Забава у Земуну. Добровољно ватрогасно друштво у Земуну приређује у недељу 29. децембра 1896. (10. јануара 1897.) у дворани „Хотел Рojал“ у корист друштвене благајне ватрогасни бал.

Беседа у Белој Цркви. Српско певачко друштво у Белој Цркви приредило је други дан Божића ванредну беседу са позоришном претставом и игранком. Распоред беседе био је овај: 1. Уводна музика, свира војничка глазба. 2. „Хеј трубачу“, од Маринковића, певао мушки збор. 3. „Не мисле се убити“ и „Вода и сузе“ од Толингера, певао збор. 4. „Смеса славенских песама“, свирала војничка гласба. 5. Приказана је шаљива игра „Свилени рубац“ од Б. Борђошког.

Електрицитет и привреда. — Пре кратког времена држао је предавање проф. Ј. О. Наркевич Јодко у царскоме „Економском Друштву“ руском, а о гајењу усева помоћу електрицитета, и о биљној електрографији. Предавање је имало приказати практичку примену електрицитета на растење економског биља, жита, поврћа и т. д. Приказивани су о томе и покушаји пређашњи и садашњи. Наравно ови покушаји стају много времена и новаца. С тога је професор Јодко радио на биљној електрокултури двадесет година и то покушаји су му били сви о пољопривреди. У предавању је навео најпре раније покушаје о томе н пр. покушаје В. Сименса о убрзаном сазревању биља под утицајем електричне светлости. Навео је доказ, да биљкама преко дана не треба спавање као животињама, него да биљке на електричној светлости стављају биљно зеленило и расте онако исто као и на сунчаној светлости Навео је као резултат електрокултуре и то, да биљке тада у плодовима слажу више хранљивог материјала него ли иначе, тако шећерна репа даје више шећера, а кромпир више брашна. За тим је Јодко приказао своје труде о електричком гајењу економског биља а којима је постигао примењиве резултате. Он је употребио два начина за провођење електрицитета усеву. Први је начин спроводити ваздушни елекрицитет у земљу. За то треба врло проста направа. Узме се дрвена мотка од 8 и по до 10 метара дужине и на врху њезину усади се једна или више изолованих бакарних а никлованих игала. Од ових игала провуку се у радијалном правцу четири бакарне жице и веже се свака за по једну цинкану плочу. Плоче се закопају у земљу. На један ектар земље довољно је распоредити 10 до 15 таких мотака. Трошак око тога износи највише до 60 динара. Тим начином, који предавач особито препоручује да је се усеву довољо електрицитета за појачано и убрзано растење и сазревање. Други начин који је овај Рус такође употребљавао, исти је као и први, само без мотака. У земљу се закопа једна бакарна плоча, а на извесном растојању од ње друга цинкана, и обе се вежу жицом испод земље. Тако постаје физичарски галвански елеменат у коме разређену сумпорну киселину даје земљина влага. Ова оба начина спроводе и земљиште и биљу електричну струју која утиче и на земљишту и на биље у два правца, у хемиском и у механичком. Хемиски утицај је у растварању саставних делова земље, потребних биљци за храну, и тиме ови састојци земљани бивају приступачни биљу. Ту је доказано да елекрокултура хемиска корисно утиче само у снажној земљи, а у мршавој нешће је она од шкоде. Механички је утицај електричне струје у томе, што тиме у земљишту наступа молекиларни покрет а тиме се ситни земља што је биљкама веома по згоди. Предавач је изнео и статистичке податке посматрања од минуле три године чињене на истом земљишту и под утицајем елекрокултуре и без ове, и то на ражи, зоби, јечму, кромпиру и конопљи, и резултати су врло повољни по електрокултуру.

Кратке вести. У пред прошли петак ноћу осетио се у Пакрацу земљотрес, који је трајао неколико секунада. — Немачки цар Вељем доћи ће идуће године септембра месеца у лов на добро надвојводе Фридриха у барањској жупанији. — Праунука Жерома Бонапарте, Јевђенија венчала се ових дана у Вашингтону с данским кр. саветником грофом Молтке-Хвитфелдом. — У Пригревици Сент-Ивану код Сомбора изуједало је бесно псето 12 особа. Све су особе одмах послате у Пастеров завод у Будимпешти. — Творница за прераду вуне у Гуперсдорфу у Ческој изгорела је, штета износи преко 200.000 фор. — Келнер на лојдовом пароброду „Надвојводкиња Шарлота“ скочио је у море и утопио се. — У Америци је пала банка у Осману (Небраска) и банка у Фарго (Север. Дакота) и још више других новчаних завода. — У Петрограду је експлодирала барутана у предграђу Охта. Једна особа је погинула а три су тешко рањене. — У Лујзијанији у Америци беснио је оркан у прошлу суботу. Четир особе је погинуло, три тешко рањене а 20 лакше. Исто тако беснио је оркан и у Мисури, Арканзасу и Оклахому.

Трговина

Нови Сад, 28. дец. Пшеница прве каквоће 7 ф. 90—— н. Пшеница средња 7 фор. 50—70 нов. Пшеница лакша роба 7 фор. 30—40 новч. Наполица 5 ф. 50—7 ф. Јечам 3 ф. 70—80 н. до ф. — н. Зоб 5 ф. 30—40 н. Кукуруз у зрну 3 ф. ——— фор. Маст 60 фор. Сланина сува 60 ф., дебела паљена 60 фор. Све од 100 килограма.

Свињи угојени тешки . 48—— н.
„ средњи . . . 46—— н.
„ лаки . . . . 44—— н.
Све од 1 килограма.
Теоци . 32—35 н. по клгр.
Јагњци ——— ф. по пару.
Овци . . 8—14 ф. по пару.

*

Стање воде под Новим Садом.

27. децембра било је . . . 1·46 мет.
28. децембра било је . . . 1.34 мет.

*

Будимпешта, 7. јануара по рим. (Извештај комисионе радње Мор. Бауера и Сина).

Догон рогате марве био је на данашњем тргу свега 2235 комада, и то: 1153 ком. мађарски волова, 372 ком. мађарских крава; 502 к. српских волова; 98 ком. српских крава, 55 бикова; 32 ком. бивола; 23 комада теглећих волова. Накнадног догона није било

Цене су биле следеће:

Дебели волови, добре каквоће, клани $28^1/_2$—$31^1/_2$ ф. мет ц., живе тежине — фор. по мет. цен. Волови са паше $25^1/_2$—$27^1/_2$ ф. мет. цен. Сеоски волови 21—25 фор. мет. ц. Српски волови 20—28— ф. мет. ц. Српски волови ——— ф. мет. ц. Краве клане 20—$27^1/_2$ ф, живе тежине 30 фор. по мет. ц. Бикови клани 22—29 фр., живе тежине — фор. по м. ц. Биволи 15—18 ф. по м.ц. живе теж. —.— ф

Овци. Вашар од 5. јануара п. рим. Догон 1103 ком. оваца.

Шкопци су продавани по 18—$21^1/_2$ ф. пар. овце јагњенице 10—15—19 ф. пар.

*

Беч, 5. јануара п. рим. (Ориг. извештај са марвеног вашара на св. Марксу од фирме Т. Бајић и Ђ. Остојић.) На данашњем вашару било је пријављено 10193 к., а дошло је 3587 ком. млађе врсте, 5762 комада угојених мађ. соја —. Свега 9349 комада дотерано.

Трговина је била живља.

Продавало се:

Прима роба 43—— н. изнимно — н.
Средња „ 35—38 н.
Сремска „ ——— н.
Назимад „ 40—43 н.

Ово су цене од килограма живо мерено, изузимајући потрошарину.

Цена је сланини 54—— ф.
„ „ масти . 49—— ф. Све од 100 кгр.

Најновије вести.

Пут од политичке важности. Из Беча јављају, да ће *Голуховски,* аустро угарски министар спољашњих послова 3. (15.) јануара идуће године да иде у *Берлин. Овоме путу приписују врло велику политичку важност.*

Прослава на Цетињу. Двестагодишњица *Петровић-Његушеве династије* у Црној Гори, која је у своје време била одложена, одржаће се 2. (14.) јануара идуће године на Цетињу. Представници појединих власти у земљи, доћи ће тај дан на Цетиње, да честатају кнезу нову годину.

Прилози

за нашу браћу поплављенике у Србији, Црној Гори, Босни и Херцеговини.

По 18 ф. 50 н.: Буњевачка „Пучка касина“ и Буњевци.

По 15 фор: Суботичка српска православна црквена општина, Суботичка добротворна задруга Српкиња, др. Средоје Ђорђевић.

По 10 фор.: Др. Н. Максимовић, Маријета Манојловић, Самко Манојловић, Милан Милосављевић, Душан Радић, Јоца Т. Радић.

По 6 фор.: Божидар Вујић.

По 5 фор.: Др. Владислав Манојловић, Марија Манојловић, Стеван Манојловић, Н. Н., Анђела Петровић рођ. Баронеса Грамонт, Уредништво „Суботичких Новина.“

По 4 фор.: Јовановић парох.

По 2 фор.: Пера Јовановић, Савета Леовић, Миладин Недељковић, Ђуро Поповић, А. Романовић, Јосип Хаџић.

По 1 ф. 50 н.: Стева Секулић.

По 1 фор.: Јефта Арадски, Јоца Арадски, Паја Арадски, Танасија Георгијевић, Јован Димитријевић, Милица Димитријевићка рођ. Стојковић, Светозар Димитријевић парох, Др. Плата Добројевић, Марко Јовић, Аца Карановић, Клементије Љубибратић, Милош Матић, Катинка Мачковић, Н. Н., Ђура Огњанов, Игњат Огњанов, Гила Остојић, Милован Остојић, Ђуро Продановић, Марија Рајићка, Лаза Сибинкић стар., Меланија Сомборска р. Димитријевић (Ст. Бечеј), Катица пл. Суботићка.

По 50 нов.: Ана Арадски рођ. Терзин, Лаза Арадски, Марко Арадски, Рада Арадски, Тима Васиљев, Лаза Вујић, Пера Грчки, Стеван Грчки, Младен Јовић, Рада Кељин, Н. Н., Гаврa Огњанов, Леса Огњанов, Младен Огњанов, Танасија Огњанов, Милош Пајић, Катица Радић, Младен Руски, Лаза Сувајдић, Евица Тешићева.

По 30 нов.: Ђука Сегединчев.

По 20 нов.: Никола Огњанов.

Скупљено свега 210 фор. 50 н. т. ј. двеста десет форината и 50 нов.

Ову своту сам поделио на три равна дела, и послао сам по 70 фор. 17 нов. одборима за помоћ у Србији, Црној Гори и Босни и Херцеговини.

Суботица, први дан Божића 1896.

Дрид Јован Манојловић.

КЊИЖЕВНА ВЕСТ.

НОВА МУЗИКАЛИЈА.

Албум 100 српских народних најновијих игара, за гласовир у две руке са насловном сликом у боји, 49 страна велике четвртине. Цена 2 фор. 50 нов.

Поручбине се шаљу на потписату књижару у **Земун** post restante. Ко пошаље 2 ф. 60 н. добиће Албум франко у крстоплету.

Издавачка књижара
Мите Стајића
602 3— у Београду.

Ушла је у штампу књига са натписом:

СЕОБА СРБА

У ВРЕМЕ ПАТРИЈАРХА АРСЕНИЈА III. ЧАРНОЈЕВИЋА
и
СРПСКЕ ПРИВИЛЕГИЈЕ.

Умољавају се учтиво пишчеви пријатељи да буду добри претплату за исту књижицу купити. Цена јој је **30 новчића**; скупљачима свака 11. књига; поштарину плаћа издавач.

У књизи се расправља исто питање објективним начином — „ни по бабу ни по стричевима“, а писац је употребио не само све главније издате изворе, него и најважнија неиздата акта.

Претплату ваља чим прије послати; писац је рад, да пред празник Св. Саве књигу разашље.

Митровица, (Срем) 29. децембра 1896.

Др. Каменко Суботић.

Огласи.

7158 sz. tkv. 96.

Árverési hirdetményi kivonat.

Az ujvidéki kir. törvényszék mint telekkönyvi hatóság közhirré teszi, hogy Vukovits Katalin végrehajtatónak Sztojkovits Mogin Drága & társa végrehajtási szenvedő elleni 84 frt 15 kr. tőke követelés és járulékai iránti végrehajtási ügyében az ujvidéki 1405. szm. tjkvben A X. 2312.—2313. hr szű és 1533. ö. i. számu házra az árverést 917 frtban ezennel megállapitott kikiáltási árban elrendelte, és hogy a fennebb megjelölt ingatlan — az 1897. évi január hó 13-ik napján d. u. 3 órakor a tkv. hivatalos helyiségében megtartandó nyilvános árverésen a megállapitott kikiáltási áron alól is eladatni fog.

Árverezni szándékozók tartoznak az ingatlanok becsárának 10% vagyis 91 f. 70 kr.. készpénzben, vagy az 1881. LX tcz. 42. §-ában jelzett árfolyammal számitott és az 1881. évi november hó 1-én 3333 sz. a kelt igazságügyministeri rendelet 8. §-ában kijelölt óvadékképes értékpapirban a kikül dött kezéhez letenni, avagy az 1881. LX. tcz. 170 § a értelmében a bánatpénznek a biróságnál elöleges elhelyezéséről kiállitott szabalyszerü ellismervényt átszolgáltatni.

Kelt Ujvidéken a kir. törvenyszék mint tkvi hatóságnál 1896. évi oktober hó 29 én.

Kühnel.
kir. törvényszéki biró.

1—1

ПРОДАЈА КУЋЕ

из слободне руке по врло повољним условима у телечковој (рузмаринској) улици бр. 20. упитати код власника у Новом Саду.

Сава Стојковић
гостионичар.

637 2—3

СРЕТНО НОВО ЛЕТО!

На прагу нове године желим свима мојим поштованим гостима и познаницима много среће и напретка.

Са особитим поштовањем
јесам понизни
Карл Заплетал
гостионичар у Новом Саду.

640 1—1

1895 године на здравственој **изложби** у Кајиру и 1896. године у Лондону **почасном дипломом и златним одличјем одликован;** од лечничких капацитета опробан и у већим болницама врло успешно употребљен:

РЕОМА-СПИРИТ

сигурно је спољашње средство и врло брзо дела против сваковрсног телесног ревматичног бола, као *укочености, утрнности, реоме, ишијаса, аетме* и т. д.

Дејство му у по неком случају задивљује, у колико у чистим хроничким случајевима престају болови једног јединог трвења.

Зубобољу и главобољу лечи за 5 минута.

Цена једне боце заједно с упутством *1 круна*, веће *боце 2 круна 40 филера.*

Главно стовариште је у Будимпешти у лекарници *Јосифа Тереке*, краљева улица бр. 12. и др. A. A. Egger-a лекарница, на вацком венцу бр. 17. — Тако исто у свима престоничким као скоро у свима покрајинским лекарницама, као год и код произвођача:

Widder Gyula, *лекар* **S. A Ujhely.**

Наручбине са стране обављају се тачно.

Може се добити и у *Новом Саду*, у лекарници г. *Стевана Хаџића.* 604 10—10

ВАЖНО!

За поседнике кућа и земаља овде је новооснован посреднички завод

ЗАЈМА

на амортизацију са $4^1/_2$ % као и менички кредит са ванредно повољним условима.

Спровађање иде *без икаквог унаред плаћања* (форшуса).

На ово односеће се раздате проспекте препоручујем учтиво пажњи.

Са поштовањем

Фердинанд Франкл
футошка улица бр. 2. поред
хотела Мајер Нови Сад.

583 9—10

ПРЕБЛАУЕР КИСЕЛА ВОДА најчистији алкаличан киселак у Алпима. Ванредно дела код застарелих катара у опште а особито код сувишне мокраћне киселине, застарелог катара у бешици, запаљења бубрега, а врло добро дела и против камена у бубрезној бешици. Састав њен и добар кус чини је уједно и најбољом дијететичном и освежавајућом водом.

Управа преблауерске киселе воде 521
26—30
Св. Леонхарт у Корушкој.

Госп. Фрагнеру у Прагу!

Част ми је умолити Вас поново, да имате доброту послати 4 боце **изванредног животног балзама**, и не могу Вам довољно захвалити на одличном дејству његовом, јер ме је без употребе каквог другог лека ослободио од тешке столице и шуљева. С тога Вас молим, да ми опет пошаљете тога доброг лека, да бих га могао и другима препоручити.

С поштовањем
Алберт Берањи.

У Њику, бихарска жупанија. Пошта Сарка-Керестур.

Брза и сигурна помоћ!

за оне који пате од стомака и последица од тога

Најбоље и најсигурније средство за одржање здравља, чишћење сокова, као и крви, и за унапређење доброг варења, то је већ свуда добро познати и омиљени

Дра РОЗЕ ЖИВОТНИ БАЛЗАМ.

Исти је брижљиво зготовљен од најбољих и најлековитијих биљака и опробан је код свију тегоба при варењу, грчева у стомаку, немања апетита, киселог подригивања, навале крви, шуљева итд. Услед тог одличног дејства постао је исти опробаним народним кућевним леком. — Велика боца стаје 1 фор, мала 50 нов.

Хиљадама признателних писама стоје на расположењу.

Опомена! Да би се избегло варање, опомињем свакога, да је свака боца од мене по оригиналном пропису зготовљеног **дра Розе животног балзама** у плавој крутој хартији увијена, и на дужој страни има натпис: „**дра Розе животни балзам из апотеке код „Црног Орла“ Б. Фрагнера у Прагу 205—3.**“ на немачком, чешком, мађарском и француском језику, а горња и доња страна снабдевене су са долеозначеном законски депонованом заштитном биљегом.

ПРАВИ
Дра РОЗЕ ЖИВОТНИ БАЛЗАМ
може се добити само у главном стоваришту произвођачевом
Б. ФРАГНЕР,
апотека код „Црног Орла“,
Праг 205—3.

Све веће апотеке у Аустро-Угарској монархији имају стоваришта животног балзама.

Тамо се може добити и

„Прашка универзална кућевна маст“

а то је хиљадама захвалних писама признати сигурни кућевни лек против свију запаљења рана и гризлица.

Иста се са сигурним успехом употребљује код запаљења, застајања млека и код тврдине у женским дојкама кад се одбије дете; код гнојница, мицина, чирева и приштева; код разних рана на прстима, на руци или нови; код тврдина, отока и наточених жљезда; код израштаја и мртве кости и т. д. и т. д.

Сва запаљења, гризлице, тврдине и отоци излече се за најкраће време; а где је већ дошло до гнојења, ту рана за најкраће време и без бола залечи се и зарасте.

Кутија по 25 и 35 новч.

Опомена! Будући да прашку универзалну маст врло често подражавају, то чиним сваког пажљивим, да се она по оригиналном пропису само код мене прави. Иста је само онда права, ако су жуте металне кутије, у које је маст увијена, умотане у црвена упутства за употребу (штампана у 9 језикт) и у плавој крутој хартији — на којима је горња заштитна биљега.

БАЛЗАМ ЗА УШИ (СЛУХ)

најопробаније и по многим опитима најсигурније средство за лечење глухоће и да се постигне изгубљени слух. 1 бочица 1 фор. 449 14—26

Златна медаља светске изложбе у Паризу.

396
21—

Одликован медаљом за цене на светској изложби у Чикагу

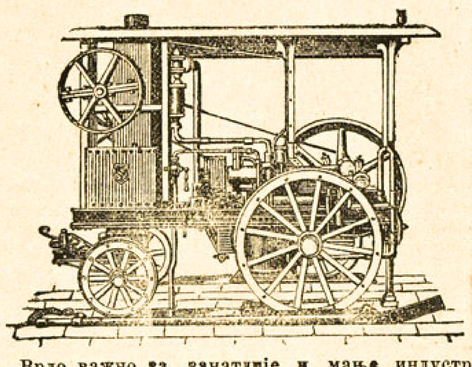

Врло важно за занатлије и мање индустријалце у оним местима где не постоји творница за гас.

Од како је бензин ослобођен од царине, најјефтинија је покретна снага мотор „Оригинал“ Ото Бензин. Нема опасности од ватре и од варница.

Бензин-локомобил „Ото“ је заиста најбољи и најјефтинији строј за земљораднике.

Њему не треба машиниста, не треба ватра, не треба вода, спреман је увек сам да ради.

Ланген и Волф, творница гасних мотора
Будимпешта, VI. Lázár-utza.

Гаранција на дуже време, повољни услови за плаћање. 624 3—18

Рихтеров Анкер-Паин-Експелер

Liniment. Capsici compos.

Овај чувени кућевни лек одржао је пробу и критику садашњег времена, јер се не мање већ од 27 година као поуздан лек употребљује, и то **ублажава болове од реуме, костобоље, разхлађења** и томе еличних патња и болести, да га и сами лекари врло често болесницима прописују. Овај прави Анкер-Паин-Експелер, није никакво тајно средство за употребљавање, но прави народни кућевни лек, који због тога не би требао ни из једне куће да фали. За цену од 50 нов., 70 нов. и 1 фор. може се у свима лекарницама добити. Главно стовариште код **Josef v. Török Apotheker in Budapest.**

Код куповања треба пазити, те да се од преваре и штете сачува, треба сваку флашицу која нема на себи ове ознаке (ленгера) и име **Рихтер** да ју врати натраг.

F. Ad. Richter & Cie k. u. k. Hoflieferant, Budapest.

597 12—56

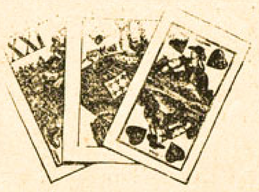

Прва темишварска творница
КАРАТА
JOHANN MAYR,
Temesvár-Fabrik

препоручује своје богато снабдевено стовариште свију врста.

КАРАТА
НАЈБОЉЕ КАКВОЋЕ
ДУПЛЕ-НЕМАЧКЕ ВИСТ, ТАРОК И ДРУГИ ЗА И НЕ ПРАЊЕ

Све феле на захтевање достављају се са округластим или позлаћеним ћошковима.

Мустре и ценовници достављају се бесплатно.

586 2—6

Königlich preuss.
echt Niederselterser
„Königl. Sellers“
Mineralbrunnen
rein natürliche Heilquelle
gegen
Katarrhe der Schleimhaut der Athmungsorgane, Husten etc. etc. etc.
Leicht verdaulich, angenehm schmeckend.
Erhältlich in Apotheken, Restaurants und verlässlichen Specereihandlungen.

Die Consumenten werden in ihrem eigenen Interesse ersucht, auf die hier abgebildeten Original-Gefässe genau zu achten.

638 1—3

Припознатог штабског надлечника и физикуса
Др. ШМИТОВ

ЗЕЛТИН ЗА УШИ,

који одстрањује **глувило, зујање у ушима, течност из ушију и наглувост,** па и у застарелим случајевима. Добити се може за 3 марке 50 сантима једна флаша заједно са упутством употреба у лекарници **Гавре Плавшића** „код светог духа“ у Новоме Саду. 437 10—10

Само добра и солидна роба.

За добру каквоћу платна и рубља јамчи фирма.

ПАНТА ЈОВАНОВИЋ
у Новом Саду „код црвене ружке“
ГЛАВНА ПИЈАЦА БРОЈ 27.
у кући г. Љубе Стефановића
ПРЕПОРУЧУЈЕ СВОЈЕ
НОВО БОГАТО СТОВАРИШТЕ
ПЛАТНА

1 комад дебелог памучног платна	— — — —	5 ф. — н,
1 комад дебелог памучног платна	— — — —	5 ф. 50 н.
1 комад дебелог памучног платна	— — — —	6 ф. — н.
1 комад тањег памучног платна	— — — —	6 ф. 50 н.
1 комад тањег памучног платна	— — — —	7 ф. — н.
1 комад танког памучнег платна	— — —	од 7 до 9 фор.

комаће под гаранцијом 23 метера.

Шифона по метеру од 18 нов. до 60 нов,, на комад знатно јефтиније. — Памучног дамаст и кепер градла од 28 нов. до 60 н. — Правог кончаног платна од 10 до 80 фор. комад. — Платна за креветске чаршаве од 80 нов. до 2 фор. 50 нов. метер

рубља и плетене робе за господу и госпође, столног рубља, пешкира, џепних марама, завеса вунених и чипканих и т. д.

За сезону месојеђа:

Велики избор свиле, вуненог штофа, глат и ажур батиста украса за хаљине, жета и чипке, газира, крепдешина

СВЕ ПО НАЈМОДЕРНИЈЕМ УКУСУ

а по ванредно умереној јефтиној цени.

С поштовањем
Панта Јовановић.

631 2—10

Ванредно јефтине, солидне цене.

Потписани учтиво препоручујем славним црквеним општинама моје богато снабдевено стовариште готових **свештеничких одежда** (40 комади), **неба** (4), **барјака и рипида** (12), што се све може одмах добити код мене. Осим тога имам на продају и **ђаконских** и **ђачких стихара, пјатохљебница, кандила,** и свега, што је за цркву потребно. Исто тако израђујем и **свештеничко одело.** — Поруке обављам и најтачније и са најумеренијом ценом.

СВЕТОЗАР МИЛОВАНОВИЋ
кројач
у Новом Саду на главној пијаци, у кући где је кафана „Јелисавета“.

636 2—3

Главни уредник: др. Емил Гаврила. **Одговорни уредник: Ђока Ђорђевић.** **Штампарија Ђорђа Ивковића.**